

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1969-1970.

28 AVRIL 1970.

Proposition de loi relative à la suspension des mandats communaux pour cause de service militaire.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTERIEUR ET DE LA
FONCTION PUBLIQUE (1)
PAR M. **BARBEAUX**.

MESSIEURS,

Objet de la proposition.

L'abaissement de l'âge de l'éligibilité pour les conseils communaux consacré par les Chambres en juin dernier (loi du 2 juillet 1969) sortira pour la première fois ses effets en octobre 1970; les conseils communaux sont désormais accessibles à des jeunes mandataires. La levée récente de la suspension du droit de vote des miliciens et jeunes volontaires de carrière (loi du 3 juillet 1969) ne leur confère cependant pas celui de faire partie des conseils communaux. En effet, en vertu de l'article 67, 5° de la loi électorale communale, ils ne peuvent faire partie d'un conseil communal, ni être nommés bourgmestre.

Nombreux sont les jeunes gens qui durant plusieurs années, au-delà de 21 ans, sollicitent des sursis d'appel sous les armes.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Van Cauwenberghe, président; Baltus, Billiet, De Grauw, Dequeecker, Dulac, Franck, Goffart, Hercot, Jorissen, Miessen, Rutten, Sledsens, Strivay, Vanackere L., Van Cauwelaert, Vandamme, Vanderpoorten Vannieuwenhuyze et Barbeaux, rapporteur.

R. A 8149

Voir :

Document du Sénat :

79 (Session de 1969-1970) : Proposition de loi.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1969-1970.

28 APRIL 1970.

Voorstel van wet betreffende de opschorting van de gemeentelijke mandaten wegens militaire dienst.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
BINNENLANDSE ZAKEN EN HET
OPENBAAR AMBT (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **BARBEAUX**.

MIJNE HEREN,

Doel van het voorstel.

De verlaging van de leeftijd van verkiesbaarheid voor de gemeenteraden waartoe de Kamers in juni jl. besloten, zal voor de eerste maal uitwerking hebben in oktober 1970; jonge mandatarissen kunnen voortaan gemeenteraadslid worden. De opheffing van de opschorting van het kiesrecht van de dienstplichtigen en de jonge vrijwilligers, waartoe onlangs is besloten (wet van 3 juli 1969) verleent hun evenwel niet het recht deel uit te maken van de gemeenteraden. Krachtens artikel 67, 5° van de gemeentekieswet kunnen ze immers geen deel uitmaken van een gemeenteraad of tot burgemeester benoemd worden.

Talrijke jongeren vragen na hun 21° jaar nog gedurende verscheidene jaren uitstel van oproeping onder de wapens.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Van Cauwenberghe, voorzitter; Baltus, Billiet, De Grauw, Dequeecker, Dulac, Franck, Goffart, Hercot, Jorissen, Miessen, Rutten, Sledsens, Strivay, Vanackere L., Van Cauwelaert, Vandamme, Vanderpoorten Vannieuwenhuyze en Barbeaux, verslaggever.

R. A 8149

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

79 (Zitting 1969-1970) : Voorstel van wet.

L'auteur de la proposition suggère que ce qu'il considère comme une incompatibilité fasse l'objet d'un accommodement. Il propose qu'il soit innové en la matière grâce à la « suspension » du mandat de conseiller communal et l'exercice temporaire de celui-ci par le suppléant normalement appelé suivant l'article 58 de la loi électorale communale.

Le milicien effectuant son terme peut déjà se porter candidat aux élections communales, mais il ne peut siéger.

Selon la proposition, il pourrait se faire remplacer temporairement par son suppléant. La même disposition s'appliquerait au milicien, élu suppléant, appelé à siéger pendant la durée de son service. La même règle s'appliquerait au conseiller communal appelé à faire son service militaire dans le courant de son mandat.

Si un conseiller appelé à effectuer son terme de service militaire actif a été élu échevin ou nommé bourgmestre, dans les deux cas un intérimaire serait désigné pour la durée de la suspension suivant la procédure normale prévue par la loi.

Telles sont les principales dispositions prévues par l'auteur de cette proposition qui, pour les insérer dans les lois coordonnées du 4 août 1932, prévoit un nouvel article 82bis.

Votre Commission a consacré deux séances à un examen approfondi de cette proposition; elle a accordé une attention particulière à ce problème important de la participation effective de tous les jeunes à la gestion communale.

En la présentant en Commission, son auteur commence par attirer son attention sur l'intérêt considérable qui se manifeste chez les jeunes pour la chose communale et il faut s'attendre, déclare-t-il, à un nombre important de candidats parmi eux; or, parmi ceux-ci, nombreux sont ceux qui n'ont pas encore effectué leur terme de service militaire actif et bénéficient de sursis.

Après avoir expliqué le mécanisme de suspension de l'exercice des mandats de conseiller, d'échevin et de bourgmestre tel qu'il l'a conçu et prévu dans sa proposition, l'auteur fait remarquer, qu'après réflexion, il estime que le mandat de bourgmestre ne doit pas faire l'objet de la disposition spéciale qu'il a prévue, c'est à dire nomination, par le Roi, d'un bourgmestre intérimaire. Il suffira, en effet, de faire jouer l'article 107 de la loi communale prévoyant le remplacement du bourgmestre, en cas d'absence ou d'empêchement, par un échevin; l'auteur amendera son texte dans ce sens.

Il annonce également qu'il déposera un amendement pour permettre aux « objecteurs de conscience à tout service militaire » de bénéficier des mêmes dispositions; mais lorsqu'on constatera, dans la suite de la discussion, que ces objecteurs de conscience ne sont plus soumis aux lois sur la milice, l'auteur renoncera à son amendement.

De l'indienner van het voorstel geeft in overweging om een aanpassing door te voeren van wat hij als een onverenigbaarheid beschouwt. Hij stelt een nieuwe regeling voor in die zin dat het mandaat van gemeenteraadslid zou worden opgeschort en tijdelijk uitgeoefend door de opvolger die hiervoor normaal in aanmerking komt krachtens artikel 58 van de gemeentekieswet.

Een dienstplichtige die zijn militaire dienstdienst volbrengt, mag zich reeds kandidaat stellen bij de gemeenteraadsverkiezingen, maar hij mag geen zitting nemen.

Volgens het voorstel zou hij zich tijdelijk kunnen laten vervangen door zijn opvolger. Dit zou eveneens gelden voor de dienstplichtige die tot opvolger is verkozen en tijdens zijn dienst wordt opgeroepen om zitting te nemen, evenals voor het gemeenteraadslid dat tijdens de uitoefening van zijn mandaat onder de wapens wordt geroepen.

Indien een raadslid dat opgeroepen wordt om zijn actieve militaire dienst te volbrengen, tot schepen is gekozen of tot burgemeester is benoemd, zou in beide gevallen, voor de duur van de opschorting, een schepen of burgemeester *ad interim* worden aangewezen volgens de normale procedure bepaald in de wet.

Dat zijn de voornaamste bepalingen van het voorstel, dat deze bepalingen in de gecoördineerde wetten van 4 augustus 1932 wenst in te lassen door middel van een nieuw artikel 82bis.

Uw Commissie heeft het voorstel op twee vergaderingen diepgaand onderzocht; ze heeft er bijzondere aandacht aan besteed omdat het de bijzondere kwesties behandelt van de werkelijke deelneming van alle jongeren aan het gemeentebestuur.

De indiener van het voorstel vestigt allereerst de aandacht van de Commissie op de grote belangstelling die de jongeren aan de dag leggen voor de gemeentezaken; men mag verwachten, verklaart hij, dat velen zich kandidaat zullen stellen; maar een groot aantal van hen hebben hun actieve militaire dienst nog niet vervuld en uitstel gekregen.

Na te hebben uiteengezet hoe hij de opschorting van het mandaat van raadslid, schepen en burgemeester ziet en in zijn voorstel geregeld heeft, merkt de indiener op dat hij, bij nadere overweging, oordeelt dat het mandaat van burgemeester niet onder zijn bijzondere regeling dient te vallen, te weten: benoeming van een burgemeester *ad interim* door de Koning. Het zal volstaan artikel 107 van de gemeentewet toe te passen, volgens hetwelk de burgemeester, bij ontstentenis of verhindering, door een schepen wordt vervangen; hij zal zijn tekst in die zin wijzigen.

Hij kondigt eveneens aan dat hij een amendement zal indienen om de regeling ook toepasselijk te maken op de « gewetensbezwaarden voor alle militaire dienst »; maar toen in de loop van de bespreking bleek dat deze gewetensbezwaarden niet meer onderworpen zijn aan de dienstplichtwet, besliste hij dit amendement niet in te dienen.

Amendement.

La Commission prend acte de la décision d'un commissaire de retirer son amendement à l'article premier de la proposition en cause.

Cet amendement prévoyait essentiellement de compléter la proposition comme suit :

a) le bénéfice facultatif de la suspension au profit du conseiller communal investi des fonctions de président d'une des Chambres législatives, de ministre, de secrétaire d'Etat, de sous-secrétaire d'Etat, de commissaire royal ou de président d'un conseil provincial; il en serait de même pour le conseiller empêché d'exercer son mandat pendant une période d'au moins trois mois pour des motifs de santé ou d'absence du pays; cette suspension entraînant celle du mandat d'échevin ou de bourgmestre;

b) le remplacement par le premier suppléant de sa liste du conseiller dont le mandat est suspendu;

c) la procédure concernant la prestation de serment, la vérification des pouvoirs, la signification au bourgmestre, l'appel du suppléant.

Cet amendement est retiré par son auteur dans le cadre de la décision prise par la Commission de constituer un « *Groupe de travail chargé de l'examen des questions électorales en suspens* »; ce groupe devrait préparer le travail de la Commission en vue de faire aboutir, devant les deux Chambres, si possible au cours de cette session 1969-1970, les propositions de loi relatives aux élections communales.

Exposé du Ministre de l'Intérieur.

Le Ministre de l'Intérieur apporte son accord de principe d'une façon très nette en exposant les différents aspects du problème :

A. SUR LE PLAN DES PRINCIPES :

1. La proposition constitue, avec le projet (1) dont la Commission vient d'achever la discussion, le complément indispensable de la réforme électorale de 1969. Celle-ci a abaissé l'âge de l'électorat et de l'éligibilité et a levé la suspension du droit de vote des miliciens. Il fallait donc veiller à ce que le droit de vote puisse être exercé. Mais il importe aussi que les miliciens élus conseillers communaux puissent être installés, et que les conseillers communaux appelés sous les armes puissent conserver leur mandat. Tel est le but de la proposition.

(1) Projet de loi modifiant le Code électoral en vue d'introduire à l'armée le vote par correspondance et le vote par procuration (Doc. Sénat 163, session 1969-1970, 21 janvier 1970).

Amendement.

Een commissielid trekt zijn amendement op artikel 1 van het voorstel in, waarvan de Commissie akte neemt.

Dit amendement strekte hoofdzakelijk om het voorstel aan te vullen als volgt :

a) niet verplichte opschorting van het mandaat voor het gemeenteraadslid dat bekleed wordt met het ambt van voorzitter van een der wetgevende kamers, minister, staatssecretaris, onderstaatssecretaris, koninklijk commissaris of voorzitter van een provincieraad; zelfde regeling voor het raadslid dat verhinderd is zijn mandaat gedurende een periode van minstens drie maanden uit te oefenen wegens gezondheidsredenen of verblijf in het buitenland; deze opschorting heeft de opschorting van het mandaat van schep en burgemeester tot gevolg.

b) vervanging van het raadslid wiens mandaat is opgeschort, door de eerste opvolger van zijn lijst.

c) wijze van eedaflegging, onderzoek van de geloofsbrieven, betekening aan de burgemeester, oproeping van de opvolger.

Het amendement werd door de indiener ingetrokken als gevolg van de beslissing van de Commissie om een werkgroep in te stellen « *belast met het onderzoek van de hangende verkiezingsproblemen* »; deze groep zou het werk van de Commissie moeten voorbereiden ten einde te bereiken dat de wetsvoorstellen betreffende de gemeenteraadsverkiezingen zo mogelijk nog gedurende de zitting 1969-1970 door de twee Kamers worden aangenomen.

Uiteenzetting van de Minister van Binnenlandse Zaken.

De Minister van Binnenlandse Zaken betuigt zeer uitdrukkelijk zijn principiële instemming en belicht de verschillende kanten van het probleem :

A. OP HET PRINCIPIELE VLAK :

1. Het voorstel vormt samen met het ontwerp waarvan de Commissie onlangs de bespreking heeft beëindigd (1), de onmisbare aanvulling van de hervorming van de kieswetten van 1969. De kiesgerechtigde leeftijd en de leeftijd van verkiesbaarheid werden verlaagd en de opschorting van het stemrecht van de dienstplichtigen opgeheven. Men diende er dus voor te zorgen dat het stemrecht kon worden uitgeoefend. Maar het is ook van belang dat de dienstplichtigen die tot gemeenteraadslid worden verkozen, geïnstalleerd kunnen worden, en dat de gemeenteraadsleden die onder de wapens worden geroepen, hun mandaat kunnen behouden. Dit is het doel van het voorstel.

(1) Ontwerp van wet tot wijziging van het Kieswetboek, ten einde de stemming bij briefwisseling en bij volmacht in het leger in te voeren. (Gedr. St. Senaat 163, zitting 1969-1970, 21 januari 1970).

2. Les buts de la proposition peuvent être approuvés en principe pour deux motifs :

— le droit électoral actuel est dépassé. L'article 67, 5° de la loi électorale communale exclut en effet les miliciens hormis les officiers. Il opère ainsi une discrimination injustifiable;

— il faut donner ses pleins effets à la loi qui abaisse l'âge de l'éligibilité à 21 ans. Celle-ci serait en effet partiellement inopérante si l'interdiction frappant les miliciens était maintenue. Aujourd'hui, en effet, un très grand nombre de jeunes gens continue des études après les humanités et ce nombre ne fait que croître. Ils jouissent de sursis en matière d'obligations militaires, 12 sursis dans certains cas, c'est-à-dire jusqu'à 30 ans. Ils ne pourraient dès lors, dans l'état actuel de la législation, être installés comme conseillers communaux alors que les jeunes filles et tous ceux qui, pour l'une ou l'autre raison, ont été exemptés, dispensés ou libérés du service militaire, et qui ont le même âge, pourraient l'être. Or, c'est parmi ces jeunes qu'on pourra, sans aucun doute, trouver des candidats conseillers communaux intéressants.

B. SUR LE PLAN TECHNIQUE :

1. *L'abrogation d'une partie de l'article 67, 5°, de la loi électorale communale.*

Cette disposition empêche les miliciens d'exercer un mandat communal ou fait perdre son mandat au conseiller appelé au service militaire.

Elle prévoit en effet que « ne peuvent faire partie des conseils communaux ni être nommés bourgmestres :

5° « les officiers de l'armée, à l'exception des officiers de cadre de réserve; les militaires d'un rang inférieur à celui d'officier, pendant la durée du service normal et à l'exception du temps des rappels; les employés militaires appartenant à l'armée ».

L'article 67, 5°, bien qu'il soit situé au titre des incompatibilités, énonce une interdiction et non une incompatibilité. S'il s'agissait d'une incompatibilité le milicien pourrait choisir entre son mandat et la fonction jugée incompatible. Or, le service militaire est obligatoire. La possibilité de choix n'existe donc pas.

Il résulte de ce texte que le milicien qui est au service militaire au moment des élections, peut être candidat et être élu mais ne pourra être admis au serment, et le siège qu'il laissera vacant sera occupé par le suppléant en ordre utile de sa liste, si celle-ci en possède un, ou bien il sera procédé à une nouvelle élection pour le mandat qu'il délaisse. Le milicien est, dans ce cas, définitivement écarté car il est de jurisprudence que c'est au moment de l'installation que sont tranchées les questions d'application de l'article 67.

De même un conseiller communal qui, au cours de son mandat, doit faire son service militaire, se trouvera obligé

2. De doeleinden die het voorstel nastreeft, zijn in beginsel goed te keuren om twee redenen :

— het huidige kiesrecht is achterhaald. Artikel 67, 5°, van de gemeentekieswet sluit immers de dienstplichtigen uit, maar niet de officieren. Dit is een ongerechtvaardigde discriminatie;

— de wet die de leeftijd van verkiesbaarheid verlaagt tot 21 jaar, moet volledige uitwerking kunnen hebben. Zij zou die ten dele missen, indien het verbod ten opzichte van de dienstplichtigen gehandhaafd blijft. Het aantal jongeren dat thans voortstudeert na de humaniora is zeer groot en groeit nog altijd aan. Zij genieten uitstel van militaire dienst, in sommige gevallen 12 maal, d.w.z. tot 30 jaar. Zij zouden dus in de huidige stand van de wetgeving niet als gemeenteraadslid geïnstalleerd kunnen worden, maar jonge vrouwen en al degenen die om de een of andere reden werden vrijgesteld, vrijgelaten of ontheven en even oud zijn, zouden het wel kunnen. Het is ongetwijfeld onder deze jongeren dat men interessante kandidaat-gemeenteraadsliden zal kunnen vinden.

B. OP HET TECHNISCHE VLAK :

1. *Opheffing van een gedeelte van artikel 67, 5°, van de gemeentekieswet.*

Deze bepaling verhindert de dienstplichtigen een gemeentelijk mandaat uit te oefenen of doet het mandaat vervallen van een raadslid dat voor zijn dienstplicht is opgeroepen.

Zij luidt immers : « mogen geen deel uitmaken van de gemeenteraden noch tot burgemeester benoemd worden :

5° « de officieren van het leger, met uitzondering van de officieren der reservekaders; de militairen beneden de rang van officier, tijdens de duur van de normale actieve dienst en met uitzondering van de tijd der terugroepingen; de militaire bedienden die tot het leger behoren ».

Alhoewel artikel 67, 5°, onder de titel « onverenigbaarheden » voorkomt, vaardigt het een verbod uit en geen onverenigbaarheid. Indien het om een onverenigbaarheid ging, zou de dienstplichtige kunnen kiezen tussen zijn mandaat en het ambt dat onverenigbaar wordt geacht. Maar de militaire dienst is verplicht. De keuzemogelijkheid bestaat dus niet.

Uit die tekst blijkt dat een dienstplichtige die op het ogenblik van de verkiezingen onder de wapens is, kandidaat kan zijn en verkozen kan worden maar de eed niet kan afleggen en dat de zetel die hij vacant laat zal worden ingenomen door de in aanmerking komende opvolger van zijn lijst indien er een is of dat een nieuwe verkiezing wordt gehouden voor het mandaat dat hij openlaat. In dit geval wordt de dienstplichtige definitief uitgesloten, want volgens de rechtspraak wordt over de toepassingsgevallen van artikel 67 beslist op het ogenblik van de installatie.

Ook een gemeenteraadslid dat in de loop van zijn mandaat zijn militaire dienst moet volbrengen, is verplicht als

de donner sa démission de conseiller. La loi a toujours été interprétée en ce sens que le conseiller qui se trouve dans un des cas visés à l'article 67 et qui ne veut ou ne peut renoncer à son mandat doit être considéré comme démissionnaire.

En prévoyant la suspension des mandats, les auteurs de la proposition supposent que le mandat est attribué. Ils mettent donc fin de manière implicite mais certaine à l'interdiction comminée par l'article 67, 5° de la loi électorale communale.

Le Ministre confirme qu'il est bien d'accord avec eux mais il estime qu'il faudrait abroger expressément les mots « les militaires d'un rang inférieur à celui d'officier pendant la durée du service normal et à l'exception du temps des rappels ».

2. Des modes d'exercice du mandat communal par le milicien.

L'exercice d'un mandat communal par le milicien étant admis en principe, il faut encore régler le mode d'exercice de ce mandat. Plusieurs solutions peuvent être imaginées, précise le Ministre :

a) d'abord celle des auteurs de la proposition bien qu'elle ne lui paraisse pas la plus satisfaisante. Elle consiste à organiser « la suspension » du mandat et « le remplacement ». C'est un progrès par rapport au passé. Le milicien n'est plus, comme jadis, *définitivement* empêché d'exercer son mandat. Il n'est frappé que d'une incapacité temporaire d'exercice. Le mandat est suspendu pendant la durée du service militaire.

Le milicien est remplacé à titre intérimaire par un suppléant et reprendra ses fonctions publiques après son service.

Il n'en dit pas plus pour l'instant se bornant à observer que les problèmes de remplacement temporaire des mandataires communaux devraient être traités au siège de la matière. C'est-à-dire à l'article 107 de la loi communale.

b) Il est une autre solution plus radicale. Ce serait de permettre l'exercice effectif du mandat pendant la durée du service militaire. Il faudrait mettre sur pied, à cette fin, un régime de congés ou de facilités de service.

Mais le Ministre de l'Intérieur ne se dissimule pas qu'il peut y avoir des obstacles, surtout d'ordre politique du côté du Ministère de la Défense Nationale; et il devra prendre contact, à ce sujet, avec son Collègue, ce qu'il n'a pas encore eu l'occasion de faire.

Mais ce serait, à son sens, l'idéal. Le Parlement réaliserait ainsi selon le Ministre, d'une façon complète, sa promesse à l'égard des jeunes. Ceux-ci seraient d'emblée mis à même d'exercer effectivement et complètement leur mandat même pendant leur service militaire.

Pour ce qui concerne l'exercice des fonctions d'échevin, le Ministre rappelle que la loi prévoit qu'en cas d'empêchement d'un échevin en fonction, c'est le conseiller le plus ancien qui

raadslid ontslag te nemen. De wet is altijd uitgelegd in die zin dat het raadslid dat zich bevindt in een van de gevallen bedoeld in artikel 67 en dat zijn mandaat niet wil of kan verzaken, geacht wordt ontslag te nemen.

Door te bepalen dat het mandaat wordt opgeschort, onderstellen de indieners van het voorstel dat het mandaat is toegekend. Zij heffen dus op impliciete maar ondubbelzinnige wijze het verbod op dat in artikel 67, 5°, van de gemeentekieswet is neergelegd.

De Minister bevestigt dat hij wel met hen akkoord gaat, maar hij meent dat de woorden « de militairen beneden de rang van officier tijdens de duur van de normale actieve dienst en met uitzondering van de tijd der wederopropeining » uitdrukkelijk zou moeten opgeheven worden.

2. Wijze van uitoefening van het gemeentelijk mandaat door de dienstplichtige.

Als de uitoefening van een gemeentelijk mandaat door een dienstplichtige in beginsel is aangenomen, moet nog worden geregeld op welke wijze het wordt uitgeoefend. Er zijn verscheidene oplossingen mogelijk, aldus de Minister :

a) allereerst die van de indieners van het voorstel, hoewel deze hem niet de meest bevredigende oplossing lijkt. Zij voorziet in « de opschorting » van het mandaat en « de vervanging ». Dat is een stap vooruit ten opzichte van het verleden. De dienstplichtige wordt niet meer, zoals vroeger, *definitief* verhinderd zijn mandaat uit te oefenen. Hij is slechts tijdelijk onbekwaam het uit te oefenen. Het mandaat wordt opgeschort voor de duur van de militaire dienst.

De dienstplichtige wordt *ad interim* vervangen door een opvolger en neemt zijn openbaar ambt weer op na zijn militaire dienst.

De Minister wil hierover niet uitweiden en beperkt zich tot de opmerking dat de problemen in verband met de tijdelijke vervanging van gemeentemandatarissen zouden moeten worden behandeld bij de desbetreffende materie, d.w.z. in artikel 107 van de gemeentewet.

b) Er is nog een andere, meer radicale oplossing, namelijk de werkelijke uitoefening van het mandaat tijdens de militaire dienst toestaan. Men zou daartoe een stelsel van verloven of dienstfaciliteiten moeten invoeren.

Maar de Minister van Binnenlandse Zaken verheelt zich niet dat de Minister van Landsverdediging daartegen bezwaren, vooral van politieke aard, kan hebben; hij zal hierover contact moeten opnemen met zijn Collega, waartoe hij nog niet de gelegenheid heeft gehad.

Dit zou, naar zijn oordeel, het ideaal zijn. Op die wijze zou het Parlement, volgens de Minister, zijn belofte aan de jeugdigen volkomen inlossen. Dezen zouden geheel in staat worden gesteld hun mandaat werkelijk en volledig uit te oefenen, zelfs gedurende hun militaire dienst.

Wat de uitoefening van het ambt van schepen betreft, herinnert de Minister eraan dat de wet bepaalt dat een schepen in functie bij verhindering door het oudste raadslid

le remplace. Il admet avec plusieurs commissaires que cette solution pose de graves problèmes parce qu'elle peut permettre d'introduire au sein du Collège des Bourgmestre et Echevins un membre de l'opposition.

Quant au mandat de Bourgmestre, deux formules se présentent pour le choix du faisant-fonction :

a) il est désigné nommément par le Bourgmestre;

b) si aucune désignation n'est faite, la fonction sera exercée d'office par le premier échevin.

A l'estime du Ministre, cette législation relative à l'exercice de la fonction du Bourgmestre est bonne et n'impose pas de légiférer.

L'avis du Ministre de la Défense Nationale.

Le Ministre de la Défense Nationale expose son point de vue.

a) les dispositions du projet « Règlement de discipline » applicable aux forces armées maintiennent le principe : « Pas de politique dans la caserne et abstention de toute activité politique en dehors de la caserne »; la seule modification par rapport au règlement actuellement en vigueur consiste à laisser la liberté aux miliciens, à l'exclusion de toutes les autres catégories de militaires, de rester membre d'une association à tendance politique ou d'un parti politique, à condition de suspendre leur activité au sein de cette association ou de ce parti politique pour la durée du terme de milice;

introduire une exception à cette règle accentuerait encore au plan des restrictions en matière d'activité politique, la différence entre les miliciens et les militaires de carrière;

b) si le militaire élu conseiller communal pouvait exercer son mandat durant sa présence sous les armes et si on le déplaçait dans une garnison à proximité de sa commune, on lui appliquerait ainsi un régime préférentiel réservé à ce jour aux seuls miliciens prioritaires qui peuvent invoquer des motifs familiaux ou humanitaires;

il faudrait aussi l'exempter de certaines charges et imposer celles-ci à ses camarades et, en outre, lui accorder de multiples facilités;

spécialement dans les grandes communes, le mandat de conseiller communal implique la participation à une ou deux réunions du conseil par mois; il est, en outre, de notoriété que ces mandataires ont des obligations sociales multiples et sont sollicités par leurs concitoyens soit pour intervenir en leur faveur soit pour obtenir des conseils de tous genres. Il est dès lors fort difficile de fixer à l'avance ces facilités et d'en définir clairement les limites;

wordt vervangen. Hij is het eens met verscheidene commissieleden dat deze oplossing ernstige problemen doet rijzen, omdat het aldus kan voorkomen dat een lid van de oppositie zitting neemt in het College van burgemeester en schepenen.

In verband met het mandaat van burgemeester zijn twee formules mogelijk voor de keuze van de waarnemer van dit ambt :

a) hij wordt met name aangewezen door de burgemeester;

b) indien geen aanwijzing plaatsvindt, wordt de functie van ambtswege uitgeoefend door de eerste schepen.

Naar het oordeel van de Minister is deze regeling van de uitoefening van het ambt van burgemeester goed en behoeft er geen nieuwe wet te worden aangenomen.

Advies van de Minister van Landsverdediging.

De Minister van Landsverdediging zet zijn standpunt uiteen :

a) in de bepalingen van het ontwerp « Tuchtreglement » dat van toepassing is op de strijdkrachten wordt het volgende beginsel gehandhaafd : « geen politiek in de kazerne en onthouding van elke politieke activiteit buiten de kazerne ». De enige wijziging ten opzichte van het huidige reglement bestaat erin dat de dienstplichtigen, met uitsluiting van alle andere categorieën van militairen, lid mogen blijven van een politiek gerichte vereniging of van een politieke partij, op voorwaarde dat zij hun activiteit in die vereniging of die politieke partij opschorten zolang als hun militaire dienst duurt;

een uitzondering op deze regel zou het verschil in de beperkingen van de politieke activiteit tussen de dienstplichtigen en de beroepsmilitairen nog vergroten;

b) indien een tot gemeenteraadslid gekozen militair zijn mandaat zou mogen uitoefenen gedurende zijn militaire dienst, zou hij bij verplaatsing naar een garnizoen in de nabijheid van zijn gemeente, een gunstregeling genieten die totnogtoe uitsluitend voorbehouden is voor de dienstplichtigen met voorrang, die familiale of humanitaire redenen kunnen aanvoeren;

men zou hem ook dienen vrij te stellen van bepaalde opdrachten die dan door zijn kameraden uitgevoerd zouden moeten worden, en hem bovendien vele faciliteiten moeten verlenen;

vooral in grote gemeenten onderstelt het mandaat van gemeenteraadslid de deelneming aan één of twee raadsvergaderingen per maand; het is algemeen bekend dat deze mandatarissen bovendien vele sociale verplichtingen hebben en door hun medeburgers worden aangesproken om raad te verstrekken of voor hen stappen te doen. Die faciliteiten zouden derhalve zeer moeilijk vooraf vastgesteld en duidelijk omschreven kunnen worden;

il en résulterait inévitablement un conflit entre l'intérêt communal et les exigences que pose l'accomplissement du service militaire.

La position du Ministre de la Défense Nationale peut donc se résumer comme suit :

Les miliciens élus conseillers communaux ne doivent certes plus perdre leur mandat pour incompatibilité mais ils doivent être remplacés dans l'exercice de leur mandat pendant l'accomplissement de leur terme de milice.

Discussion générale.

Le Ministre de l'Intérieur et de nombreux commissaires attirent l'attention sur le caractère civique du mandat politique, quel que soit le niveau où il est exercé.

Le Ministre de l'Intérieur admet que pour des raisons d'efficacité le milicien ne puisse exercer les fonctions de bourgmestre et d'échevin : ces charges requièrent une présence permanente.

Pour ce qui concerne particulièrement la fonction d'échevin, il n'objecte pas à la solution prévue dans la proposition, c'est-à-dire à l'élection par le Conseil d'un échevin intérimaire.

Quant à l'exercice du mandat de conseiller communal, le Ministre de l'Intérieur estime qu'une option fondamentale doit être prise entre deux thèses :

- celle de l'exercice normal du mandat;
- celle de sa suspension prévue dans la proposition.

Il est, personnellement, partisan de la première mais il n'a pas encore demandé au Gouvernement de trancher.

Un commissaire soulève un aspect du problème touchant l'exercice du mandat de conseiller qui fait l'objet d'une assez longue discussion; il souhaite qu'il soit tenu compte du principe selon lequel il doit être procédé le moins possible à la destitution d'un mandat politique. Il estime qu'il faut d'abord épuiser toutes les possibilités pour le milicien élu d'exercer personnellement son mandat. Pour trouver une solution dans cette direction, il exprime le vœu que soit abandonné l'automatisme de la proposition en prévoyant la faculté au lieu de l'obligation de la suspension; cette mesure se justifie notamment dans certaines circonstances telles que l'installation dans la fonction quelques mois ou quelques semaines avant la fin du terme du service militaire.

L'auteur de la proposition accepterait des amendements de forme déposés par le gouvernement et se réjouit de l'adoption dans l'immédiat du principe contenu dans sa proposition considérée comme minimale.

Un commissaire fait remarquer que le système actuel du remplacement de l'échevin empêché est mauvais; on pourrait notamment, selon lui, s'orienter du côté de la procédure prévue pour le remplacement du Bourgmestre.

dit zou onvermijdelijk leiden tot een conflict tussen het gemeentelijk belang en de eisen van de militaire dienst.

Het standpunt van de Minister van Landsverdediging kan bijgevolg worden samengevat als volgt :

De dienstplichtigen die tot gemeenteraadslid worden gekozen mogen zeker hun mandaat niet meer verliezen wegens onverenigbaarheid, maar ze moeten tijdens de vervulling van hun militaire dienst in de uitoefening van hun mandaat worden vervangen.

Algemene bespreking.

De Minister van Binnenlandse Zaken en talrijke commissieleden wijzen erop dat het politiek mandaat, van gelijk welk niveau, een burgerlijk mandaat is.

De Minister van Binnenlandse Zaken geeft toe dat de dienstplichtige, om redenen van doelmatigheid, de functie van burgemeester of schepen niet kan vervullen; deze ambten vereisen een doorlopende aanwezigheid.

Wat meer in het bijzonder de functie van schepen betreft, heeft hij geen bezwaar tegen de oplossing van het voorstel, te weten de verkiezing van een schepen ad interim door de gemeenteraad.

Inzake de uitoefening van het mandaat van gemeenteraadslid is de Minister van Binnenlandse Zaken van mening dat een principiële keuze moet worden gedaan tussen twee mogelijkheden :

- de normale uitoefening van het mandaat;
- de opschorting zoals voorzien in het voorstel.

Hij is persoonlijk voorstander van de eerste, maar hij heeft de Regering nog niet gevraagd zich uit te spreken.

Een commissielid wijst op een aspect van het probleem van de uitoefening van het mandaat van raadslid dat vrij omstandig wordt besproken; hij wenst dat rekening wordt gehouden met het beginsel volgens hetwelk zo weinig mogelijk ontslag uit een politiek mandaat moet worden verleend. Hij is van oordeel dat eerst alle mogelijkheden moeten worden uitgeput die de verkozen dienstplichtige in staat moeten stellen zelf zijn mandaat uit te oefenen. Ten einde dit te bereiken wenst hij het automatisme van het voorstel te doen vervallen en te voorzien in de mogelijkheid van de opschorting, niet in de verplichting; dit is onder meer gerechtvaardigd wanneer de installatie enkele maanden of weken voor het einde van de militaire dienst plaats heeft.

De indiener van het voorstel aanvaardt vormwijzigingen van de Regering en verheugt zich over de aanneming van het in zijn voorstel vervatte beginsel dat hij als een minimum beschouwt.

Een Commissielid merkt op dat de huidige regeling van de vervanging van een verhinderde schepen, slecht is; men zou naar zijn mening, de richting dienen uit te gaan van de procedure voor de vervanging van de burgemeester.

Le même commissaire affirme au sujet du remplacement du conseiller appelé sous les armes, qu'il est difficile de faire exception à la disposition qui prévoit que c'est le premier suppléant de la liste qui doit exercer temporairement le mandat.

Toujours le même commissaire se déclare à nouveau partisan de l'automatisme dans l'application de la règle de la suspension de l'exercice du mandat de conseiller; il faut éviter des manœuvres nuisibles au bon fonctionnement de la majorité pour la gestion de la commune.

Des commissaires opinent pour l'option la plus radicale exposée par le Ministre.

Quant aux difficultés matérielles de l'exercice du mandat du conseiller, ils font en outre remarquer que les réunions du Conseil ne sont pas tellement nombreuses; ils ajoutent qu'on accorde largement des facilités aux membres d'équipes sportives : rapprochement de leur localité et congés.

Le Ministre de la Défense Nationale confirme qu'il n'est pas hostile à cette réforme mais il désire rappeler qu'il ne faut pas perdre de vue les règles de priorité dans l'accomplissement des devoirs du milicien chargé d'un mandat communal : il est astreint d'abord à un devoir militaire, à une mission politique ensuite.

Pour clôturer les travaux de la première réunion consacrée à la proposition, il est convenu que le gouvernement sera appelé à préciser son option entre les deux solutions.

Amendement gouvernemental.

Au cours de la seconde séance consacrée presque entièrement à la proposition, le Ministre de l'Intérieur a déclaré :

La Commission de l'Intérieur du Sénat a marqué son accord sur le principe qui est à la base de la proposition de loi : il convient de lever l'interdiction qui est formulée par l'article 67, 5° de la loi électorale communale contre les miliciens. Ceux-ci doivent pouvoir être installés en qualité de conseiller communal, être élus échevins ou être nommés bourgmestre. De même les conseillers communaux, échevins et bourgmestres appelés au service militaire en cours de mandat ne doivent plus perdre, pour ce motif, le droit de faire partie du conseil communal ou d'exercer leurs fonctions.

Pour lever cette interdiction on aurait pu supprimer les mots « les militaires de rang inférieur à celui d'officier, pendant la durée du service militaire actif normal et à l'exception du temps des rappels » à l'article 67, 5°, de la loi électorale communale. Les experts du Ministre de la Défense Nationale ont saisi cette occasion pour adapter le texte de l'article 67, 5°, à la situation actuelle. Ils ont élaboré, en accord avec mes services, un texte nouveau et d'ailleurs plus simple ainsi conçu :

Inzake de vervanging van een raadslid dat onder de wapens is geroepen, bevestigt hetzelfde commissielid dat moeilijk een uitzondering kan worden gemaakt op de bepaling dat de eerste opvolger van de lijst tijdelijk het mandaat moet uitoefenen.

Hetzelfde lid verklaart opnieuw voorstander te zijn van de automatische toepassing van de regel van de opschorting van de uitoefening van het mandaat van raadslid; men dient manœuvres te voorkomen die schadelijk zijn voor de goede werking van de meerderheid die gevormd werd voor het beheer van de gemeente.

Verscheidene commissieleden zijn voorstander van de meest radicale oplossing die de Minister heeft aangewezen.

Wat de materiële moeilijkheden bij de uitoefening van het mandaat van raadslid betreft, merken zij bovendien op dat de raad niet zo dikwijls bijeenkomt; er worden wel veel faciliteiten verleend aan leden van sportverenigingen : legering dicht bij hun woonplaats en verloven.

De Minister van Landsverdediging bevestigt dat hij niet tegen deze hervorming gekant is, maar eraan wenst te herinneren dat de prioriteitsregels bij de vervulling van de plichten van een dienstplichtige belast met een gemeentemandaat niet uit het oog mogen worden verloren : hij is in de eerste plaats gehouden tot een militaire plicht en vervolgens tot het uitoefenen van een politieke taak.

Tot besluit van de eerste vergadering, gewijd aan het voorstel, wordt overeengekomen dat aan de Regering zal worden gevraagd nader aan te geven welke van de twee oplossingen haar voorkeur geniet.

Amendement van de Regering.

Tijdens de tweede vergadering, die bijna volledig aan het voorstel werd gewijd, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken verklaard wat volgt :

De Senaatscommissie voor de Binnenlandse Zaken heeft haar instemming betuigd met het beginsel dat ten grondslag ligt aan het voorstel van wet : *opheffing* voor de dienstplichtigen *van het verbod* vervat in artikel 67, 5°, van de gemeentekieswet. De dienstplichtigen moeten kunnen worden geïnstalleerd als gemeenteraadslid, zij moeten tot schepenen kunnen gekozen of tot burgemeester benoemd kunnen worden. De gemeenteraadsleden, schepenen en burgemeesters die tijdens hun mandaat tot de militaire dienst worden opgeroepen, mogen om die reden niet meer het recht verbeuren om deel uit te maken van de gemeenteraad of om hun ambt uit te oefenen.

Men had dat verbod kunnen opheffen door in artikel 67, 5°, van de gemeentekieswet te doen vervallen de woorden « de militairen beneden de rang van officier tijdens de duur van de normale actieve dienst en met uitzondering van de tijd der wederoproeping ». De deskundigen van de Minister van Landsverdediging hebben deze gelegenheid aangegrepen om de tekst van artikel 67, 5°, aan de huidige toestand aan te passen. Zij hebben in overleg met de diensten van Binnenlandse Zaken een nieuwe tekst opgesteld die trouwens eenvoudiger is en luidt als volgt :

Article 67, 5° : Ne peuvent faire partie des conseils communaux ni être nommés bourgmestre :

1° ...

5° Les militaires en service actif à l'exception des officiers de réserve rappelés sous les armes et des miliciens.

Ce texte maintient l'incompatibilité vis-à-vis des citoyens qui de leur propre volonté appartiennent à l'armée, tels les militaires de carrière et les officiers de réserve qui effectuent des prestations volontaires d'encadrement, en dehors des périodes de rappel.

Il présente l'avantage de ne plus faire de distinction entre militaires d'un rang inférieur et supérieur et de supprimer la catégorie des employés militaires, qui n'existe plus.

L'incompatibilité, qui est en réalité une interdiction en ce qui concerne les citoyens qui sont obligés par la loi d'effectuer le terme du service militaire, est supprimée à l'égard de ceux-ci.

L'interdiction étant levée en droit, il n'en reste pas moins que le service militaire constitue un empêchement qui s'oppose, en fait, à ce que le milicien puisse remplir son mandat.

Avec d'autres le Ministre s'était demandé si cet obstacle de fait ne pouvait pas être lui aussi levé, du moins pour les conseillers communaux. Des facilités de service accordées par le Ministre de la Défense Nationale auraient pu permettre aux conseillers de siéger quasi normalement.

Il n'a pu jusqu'ici obtenir satisfaction sur ce point. De toute évidence une fois l'interdiction du 5° de l'article 67 levée, la question de savoir si dans la pratique le milicien pourra recevoir les « facilités » nécessaires pour exercer son mandat relève de la compétence du Ministre de la Défense Nationale.

Il est cependant, pour soutenir la thèse des « facilités », un certain nombre d'arguments, dont celui, psychologique, d'autres facilités accordées déjà pour des motifs qui ne sont pas nécessairement plus valables que l'exercice démocratique d'un mandat communal.

Dans l'éventualité du maintien de la proposition de loi en discussion, et tout en respectant la pensée de l'auteur, il faudra apporter au texte des aménagements de caractère technique.

Il n'a pas paru nécessaire au Ministre, de prévoir « la suspension du mandat ». Le milicien élu conseiller peut être installé comme tel et rester mandataire. Seul l'exercice du mandat peut être considéré comme momentanément impossible. Si les facilités sont refusées, il y a empêchement. C'est pourquoi il lui a paru préférable de traiter du remplacement éventuel des miliciens à l'article 107 de la loi communale qui organise le remplacement des bourgmestres et d'échevins en cas d'absence ou d'empêchement. Il propose donc de

Artikel 67, 5° : Van een gemeenteraad kunnen geen deel uitmaken en tot burgemeester kunnen niet worden benoemd :

1° ...

5° De militairen in actieve dienst met uitzondering van de wederopgeroepen reserve-officieren en van de dienstplichtigen.

Deze tekst handhaaft de onverenigbaarheid ten aanzien van de burgers die uit vrije wil deel uitmaken van het leger, zoals de beroepsmilitairen en de reserve-officieren die buiten de wederoproepingsperiodes, vrijwillige encadreringsprestaties verrichten.

Hij biedt het voordeel dat er geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen militairen van een lagere en van een hogere rang en dat de categorie van militaire bedienden, die niet meer bestaat, in de tekst niet meer genoemd wordt.

De onverenigbaarheid, die in werkelijkheid een verbod is voor de burgers die door de wet worden verplicht om hun militaire dienst te vervullen, wordt voor hen opgeheven.

Hoewel het verbod in rechte wordt opgeheven, blijft het toch waar dat de militaire dienst voor de dienstplichtige in feite een hinderpaal vormt om zijn mandaat te kunnen vervullen.

Evenals anderen heeft de Minister zich afgevraagd of ook deze feitelijke hinderpaal niet uit de weg kon worden geruimd, althans voor de gemeenteraadsleden. De Minister van Landsverdediging zou aan de raadsleden dienstfaciliteiten kunnen verlenen ten einde hen in staat te stellen vrijwel normaal zitting te hebben.

Totnogtoe heeft hij op dit punt geen voldoening kunnen krijgen. Als het verbod van artikel 67, 5°, eenmaal is opgeheven, ressorteert de vraag of de dienstplichtige in de praktijk de nodige « faciliteiten » kan krijgen om zijn mandaat uit te oefenen, natuurlijk onder de Minister van Landsverdediging.

Voor de invoering van « faciliteiten » pleiten een aantal argumenten, waaronder het psychologisch argument dat reeds andere faciliteiten worden verleend om redenen die niet noodzakelijk geldiger zijn dan de democratische uitoefening van een gemeentelijk mandaat.

Indien het voorstel van wet wordt gehandhaafd, moeten in de tekst, met eerbiediging van de opzet van de indiener, technische wijzigingen worden aangebracht.

Het leek de Minister niet noodzakelijk te voorzien in de « opschorting van het mandaat ». Een tot raadslid gekozen dienstplichtige kan als zodanig worden geïnstalleerd en mandataris blijven. Alleen de uitoefening van het mandaat kan geacht worden tijdelijk onmogelijk te zijn. Worden faciliteiten geweigerd, dan is er verandering. Daarom leek het hem beter de eventuele vervanging van dienstplichtigen te behandelen in artikel 107 van de gemeentewet, die de vervanging van de burgemeesters en schepenen in geval van ontstentenis

régler les problèmes par une modification de l'article 107 de la loi communale en prévoyant le remplacement des conseillers communaux et des échevins pendant la durée de leur service actif.

Comment serait-il procédé au remplacement, si celui-ci est rendu nécessaire ?

Pour les conseillers : par le suppléant appartenant à la liste sur laquelle le titulaire est élu, arrivant le premier dans l'ordre indiqué à l'article 58 de la loi électorale communale. C'est le système préconisé par l'auteur de la proposition.

Pour les échevins : par un conseiller désigné par le Conseil Communal. C'est également le système préconisé dans la même proposition. Le Ministre déclare qu'il l'appuie fortement quelle que soit l'option préalable.

Pour les Bourgmestres : il propose de s'en tenir au système de remplacement prévu à l'article 107, alinéa I, de la loi communale en cas d'absence ou d'empêchement. Ce texte, qui donne entière satisfaction, peut être appliqué sans difficulté en cas de n'importe quel empêchement, et donc du fait du service militaire. Il s'écarte sur ce point de la proposition, sachant que l'auteur n'y voit pas d'objection.

Dans le cadre de cette option, cette procédure se déroulerait, en pratique, de cette façon :

— en partant de la situation d'un milicien élu alors qu'il accomplit son terme de service actif :

1. *le milicien élu conseiller* assiste à la première réunion du conseil communal; des facilités de service lui seront accordées à cette fin; des assurances ont été données à ce sujet du côté de la Défense Nationale. Ce milicien élu est installé et prête serment;

2. *l'élection des échevins* a lieu, conformément à la loi dans la séance d'installation. Ce milicien, étant devenu membre du conseil par son installation, pourra participer à l'élection, être candidat et même être élu;

3. Le conseil constaterait alors l'empêchement et pourvoirait à son remplacement, soit en qualité de conseiller communal, soit en qualité de conseiller communal et d'échevin;

4. Si le milicien est présenté par un certain nombre de conseillers comme candidat bourgmestre, et s'il est nommé par le Roi, son remplacement en cette qualité se fera conformément à l'article 107, alinéa I, de la loi communale; il désignera pour le remplacer dans ses fonctions un membre du Collège; s'il ne le fait le premier échevin assumera d'office les fonctions de bourgmestre.

Le Ministre rencontre l'objection faite par un commissaire à la proposition de loi qui prévoit le remplacement automatique ou obligatoire du milicien. Ce commissaire eût préféré, que le Conseil Communal disposât d'un certain pouvoir

ou de verhuidering regelt. Hij stelt dus voor het probleem op te lossen door een wijziging van artikel 107 van de gemeentewet, en daar te bepalen dat de gemeenteraadsleden en de schepenen tijdens de duur van hun actieve dienst worden vervangen.

Hoe zal deze vervanging geschieden indien zij noodzakelijk is ?

Voor de raadsleden : door de opvolger die krachtens artikel 58 van de gemeentekieswet als eerste gerangschikt staat op de lijst waarop de titularis gekozen is. Dit is de regeling die de indiener van het voorstel in overweging geeft.

Voor de schepenen : door een raadslid aangewezen door de gemeenteraad. Ook deze regeling is door de indiener van het voorstel aangegeven. De Minister verklaart dat hij ze sterk steunt, ongeacht de keuze wat betreft de raadsleden.

Voor de burgemeesters : stelt de Minister voor zich te houden aan het vervangingsstelsel bepaald in artikel 107, eerste lid, van de gemeentewet in geval van ontstentenis of verhuidering. Die tekst, welke volledige voldoening schenkt, kan zonder moeilijkheden worden toegepast bij elke verhuidering en dus ook in geval van militaire dienst. Hij wijkt op dit punt van het voorstel af, in de wetenschap dat de indiener er geen bezwaar tegen maakt.

Volgens deze regeling zal de procedure in de praktijk verlopen als volgt :

— indien een dienstplichtige wordt gekozen terwijl hij zijn actieve militaire dienst vervult :

1. *de tot raadslid gekozen dienstplichtige* woont de eerste vergadering van de gemeenteraad bij; hij krijgt daartoe dienstfaciliteiten; Landsverdediging heeft op dit gebied toezeggingen gedaan. De gekozen dienstplichtige wordt geïnstalleerd en legt de eed af;

2. *de verkiezing van de schepenen* heeft overeenkomstig de wet plaats gedurende de installatievergadering. De dienstplichtige die door zijn installatie lid van de raad geworden is, kan aan de stemming deelnemen, kandidaat zijn en zelfs verkozen worden;

3. de raad stelt dan de verhuidering vast en voorziet in zijn vervanging, hetzij als raadslid, hetzij als raadslid en schepenen;

4. indien de dienstplichtige door een aantal raadsleden als kandidaat-burgemeester wordt voorgedragen en indien de Koning hem benoemt, wordt in zijn vervanging als burgemeester voorzien overeenkomstig artikel 107, eerste lid, van de gemeentewet; hij wijst een lid van het college aan om hem te vervangen; doet hij dat niet, dan oefent de eerste schepenen van ambtswege het ambt van burgemeester uit.

De Minister weerlegt het bezwaar van een commissielid tegen het wetsvoorstel dat de automatische of verplichte vervanging van de dienstplichtige voorschrijft. Dit lid zou liever hebben dat de gemeenteraad over een zekere beoor-

d'appréciation. D'autres commissaires engagent le Ministre à ne pas suivre cette suggestion, qui pourrait être cause de nombreuses difficultés. Ils signalent notamment qu'il serait dangereux de laisser à l'appréciation de la majorité du conseil communal de décider si un conseiller communal, milicien, qui pourrait appartenir à la minorité, devrait être ou non remplacé.

Le Ministre rappelle que le conseiller, milicien ou non, est élu par le peuple. Donner à ses pairs le pouvoir de disposer de son mandat va à l'encontre d'une saine conception de la démocratie.

Dans le système proposé, en cas d'adoption de la proposition de loi, la situation est réglée d'une manière claire et uniforme.

Le remplacement serait donc obligatoire. Le milicien sait dans ce cas qu'il n'exercera pas son mandat pendant la période de service actif; le remplaçant sait qu'il devra céder la place au terme de cette période.

En terminant, le Ministre déclare que les amendements qu'il dépose ont un caractère conservatoire.

Il va de soi que le Gouvernement se réserve le droit de déposer un amendement en séance publique, s'il estime finalement que le milicien élu conseiller communal, échevin ou nommé même bourgmestre, peut disposer de facilités lui permettant d'exercer son mandat.

Et de conclure en ces termes :

« Je n'ai pas perdu tout espoir de convaincre qu'un mandat public, obtenu du corps électoral souverain, vaut bien d'autres motifs admis de facilités. »

Amendements.

ARTICLE 1er

Le 5° de l'article 67 de la loi électorale communale est remplacé par la disposition suivante :

« 5° Les militaires en service actif à l'exception des officiers de réserve, rappelés sous les armes et des miliciens ».

ART. 2.

Les dispositions suivantes sont insérées à l'article 107 de la loi communale, avant le dernier alinéa :

« L'échevin qui en tant que milicien effectue son terme de service militaire actif est remplacé pendant cette période par un conseiller désigné par le conseil communal.

« En cas d'empêchement du conseiller communal dû au fait qu'il effectue son terme de service militaire actif, il est remplacé pendant cette période par le suppléant appartenant à la liste du titulaire qui se trouve sous les drapeaux, arri-

delingsbevoegdheid zou beschikken. Andere commissieleden vragen aan de Minister op dit voorstel niet in te gaan, omdat hij talrijke moeilijkheden zou kunnen opleveren. Het zou gevaarlijk zijn de meerderheid van de gemeenteraad te laten beslissen of een gemeenteraadslid-dienstplichtige, dat tot de minderheid zou kunnen behoren, al dan niet moet vervangen worden.

De Minister herinnert eraan dat het gemeenteraadslid, ongeacht of het al dan niet een dienstplichtige is, verkozen wordt door het volk. Aan zijns gelijken de macht geven over zijn mandaat te beschikken is in strijd met een gezonde democratie.

In het voorgestelde systeem wordt de toestand, indien het wetsvoorstel wordt aangenomen, op duidelijke en éénvormige wijze geregeld.

De vervanging zou dus verplicht zijn. De dienstplichtige weet in dat geval dat hij zijn mandaat niet zal uitoefenen gedurende zijn actieve dienst; de plaatsvervanger weet dat hij op het einde van die dienst zijn plaats moet afstaan.

Tot besluit verklaart de Minister dat de amendementen een bewarend karakter hebben.

De Regering behoudt zich vanzelfsprekend het recht voor om in openbare vergadering een amendement in te dienen, indien zij uiteindelijk oordeelt dat een dienstplichtige die tot gemeenteraadslid, schepen of zelfs tot burgemeester is benoemd, faciliteiten kan genieten om zijn mandaat uit te oefenen.

Hij besluit als volgt :

« Ik heb niet alle hoop opgegeven te doen aannemen dat een openbaar mandaat, verkregen van het soevereine kiezerskorps, een even goede grond is om faciliteiten te verlenen als andere aanvaarde redenen. »

Amendementen.

ARTIKEL 1.

Het nr. 5° van artikel 67 van de gemeentekieswet te vervangen als volgt :

« 5° De militairen in actieve dienst, behalve de wederopgeroepen reserveofficieren en de dienstplichtigen ».

ART. 2.

In artikel 107 van de gemeentewet, vóór het laatste lid, een bepaling in te voegen, luidende :

« Een schepen die als dienstplichtige zijn actieve militaire dienstdienst vervult, wordt gedurende die periode vervangen door een raadslid aangewezen door de gemeenteraad.

» Is een gemeenteraadslid verhinderd wegens de vervulling van zijn actieve militaire dienstdienst, dan wordt hij gedurende die periode vervangen door de opvolger van zijn lijst die als eerste gerangschikt is overeenkomstig artikel 58 van de

vant le premier dans l'ordre indiqué à l'article 58 de la loi électorale communale et après vérification de ses pouvoirs par le conseil communal.

» L'alinéa précédent ne s'applique toutefois qu'à partir de la première séance du conseil communal suivant celle de l'installation du milicien élu conseiller communal.»

Le commissaire, qui souhaite que la faculté soit laissée au milicien de se faire remplacer ou non, déclare n'être pas favorable à la solution prévue par l'article 107 de la loi communale à compléter; il n'est pas convaincu que dans chaque cas le milicien souhaitera être remplacé lorsque son service militaire arrive en fin de terme.

L'auteur de la proposition accepte que son texte soit remplacé par celui proposé par le Ministre; il demande aux commissaires, réticents à l'automatisme, de ne pas insister.

Un échange de vue a lieu ensuite entre un autre commissaire et le Ministre de la Défense Nationale au sujet de l'application éventuelle de la disposition légale relative à la durée du service militaire touchant les congés reportés en fin de terme. Le Ministre rappelle qu'il n'y a pas de comparaison entre les facilités accordées à un joueur de football, par exemple, et un conseiller communal qui ne doit pas seulement siéger lorsqu'il y a réunion du conseil mais doit aussi être disponible d'une façon quasi permanente dans sa commune; il préfère une situation nette, c'est-à-dire la reconnaissance de l'empêchement de siéger.

Par motion d'ordre, un autre membre demande des éclaircissements sur le texte paru dans la presse faisant état de la décision prise par une instance dirigeante d'un des partis gouvernementaux; l'auteur de la proposition, qui a participé lui-même à ces discussions, précise que son parti a donné son accord sur le principe de sa proposition tout en souhaitant une solution plus radicale.

Répondant aux intervenants qui soulignent les inconvénients résultant de la mesure de suspension d'office (entraînant le remplacement automatique) le Ministre demande à la Commission de se prononcer sur son amendement sans tarder. Il rappelle que cette décision ne préjuge en rien d'une autre solution. Dans l'entretemps, le Gouvernement aura eu l'occasion de se prononcer éventuellement dans le sens de la solution la plus radicale. S'il en était ainsi, le Gouvernement déposerait un amendement.

En attendant, la Commission est donc appelée à se prononcer sur l'amendement gouvernemental instituant la notion de suspension, fondée sur l'empêchement découlant du service militaire actif.

Le commissaire, adversaire de l'automatisme du système de remplacement, s'y rallie. Il demande que la Commission se prononce sur le principe même du caractère automatique du remplacement.

Il souligne le caractère apolitique de la controverse et il annonce qu'il s'abstiendra pour le même motif.

gemeentekieswet, na onderzoek van zijn geloofsbrieven door de gemeenteraad.

» Het voorgaande lid is evenwel slechts toepasselijk vanaf de eerste gemeenteraadsvergadering na die waarop de tot gemeenteraadslid verkozen dienstplichtige is geïnstalleerd. »

Het commissielid dat vraagt de dienstplichtige vrij te laten om zich al dan niet te doen vervangen, verklaart niet akkoord te gaan met de oplossing van artikel 107 van de aan te vullen gemeentewet; hij is er niet van overtuigd dat de dienstplichtige in alle gevallen zal willen vervangen worden wanneer zijn militaire dienst ten einde loopt.

De indiener van het voorstel aanvaardt dat zijn tekst vervangen wordt door die van de Minister; hij vraagt aan de commissieleden die tegen het automatisme gekant zijn, niet aan te dringen.

Vervolgens wisselen een ander commissielid en de Minister van Landsverdediging van gedachte over de eventuele toepassing van de wettelijke bepaling betreffende de duur van de dienstplicht ingeval al de verloven verschoven zijn naar het einde van de dienstdienst. De Minister zegt dat er geen vergelijking mogelijk is tussen de faciliteiten die bijvoorbeeld worden verleend aan een voetballer en die voor een gemeenteraadslid dat niet alleen moet zitting nemen wanneer de gemeenteraad vergadert maar bovendien haast voortdurend beschikbaar moet zijn in zijn gemeente; hij verkiest een klare toestand, d.w.z. de erkenning van de verhindering om zitting te nemen.

Bij ordemotie vraagt een ander lid ophelderingen nopens een persbericht dat melding maakt van een beslissing van een leidinggevende instantie van een der regeringspartijen; de indiener van het voorstel, die zelf aan de besprekingen heeft deelgenomen, verklaart dat zijn partij akkoord gaat met het beginsel van zijn voorstel maar een radicaler oplossing wenst.

Na een antwoord te hebben verstrekt aan de leden die de nadelen onderstrepen van een opschorting van ambtswege die tot automatische vervanging leidt, vraagt de Minister aan de Commissie zich zonder verwijl over zijn amendement uit te spreken. Deze beslissing verhindert niet dat een andere oplossing tot stand komt. Ondertussen zal de Regering de gelegenheid hebben zich eventueel uit te spreken voor de meest radicale oplossing. In dat geval zal de Regering een amendement indienen.

In afwachting wordt aan de Commissie dus gevraagd zich uit te spreken over het amendement van de Regering tot vaststelling van het begrip opschorting op grond van de verhindering die voortvloeit uit de actieve militaire dienst.

Het commissielid dat gekant is tegen de automatische vervanging, treedt het amendement bij en vraagt dat de Commissie zich zou uitspreken over het beginsel zelf van de automatische vervanging.

Hij onderstreept het apolitiek karakter van het meningsverschil en deelt mede dat hij zich zal onthouden om dezelfde reden,

Le vote auquel il est procédé sur cette position de principe donne le résultat suivant : 7 pour; 6 contre et 1 abstention.

Discussion des articles.

Après avoir fait remarquer qu'on a voté sur un principe et non sur un texte, le Ministre de l'Intérieur demande que la Commission vote sur l'article 1 de l'amendement gouvernemental.

Votes.

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Au sujet de l'article 2, l'auteur de la proposition rappelle qu'il avait déposé un amendement tendant à assimiler aux miliciens « les objecteurs de conscience à tout service armé ». Le Ministre de l'Intérieur ainsi que le Ministre de la Défense Nationale ayant fait remarquer que cet amendement était superflu, d'une part parce que la liste des interdictions ne mentionne pas les objecteurs de conscience et que, d'autre part, ceux-ci ont un statut propre en vertu duquel ils ne possèdent pas la qualité de milicien, l'auteur de la proposition retire son amendement.

L'article 2 est ensuite adopté par 10 voix et 7 abstentions.

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'elle a été amendée par le Gouvernement, est adopté à l'unanimité.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
V. BARBEAUX.

Le Président,
A. VAN CAUWENBERGHE.

De stemming over dit beginsel geeft het volgende resultaat : 7 voor, 6 tegen en 1 onthouding.

Artikelsgewijze bespreking.

Na te hebben opgemerkt dat de Commissie over een beginsel heeft gestemd en niet over een tekst vraagt de Minister van Binnenlandse Zaken artikel 1 van het regerings-amendement in stemming te brengen.

Stemmingen.

Artikel 1 wordt met algemene stemmen aangenomen.

In verband met artikel 2 herinnert de indiener van het voorstel eraan dat hij een amendement heeft ingediend oin de « gewetensbezwaarden tegen elke gewapende dienst » gelijk te stellen met de dienstplichtigen.

Nadat de Minister van Binnenlandse Zaken evenals de Minister van Landsverdediging hebben opgemerkt dat dit amendement overbodig is, enerzijds omdat in de verbodsbepalingen geen sprake is van gewetensbezwaarden en anderzijds omdat dezen een eigen statuut bezitten volgens hetwelk zij niet als dienstplichtigen worden aangemerkt, trekt de indiener van het voorstel zijn amendement in.

Artikel 2 wordt aangenomen met 10 stemmen bij 7 onthoudingen.

Het voorstel van wet, zoals het door de Regering is geamendeerd, wordt in zijn geheel met algemene stemmen aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
V. BARBEAUX.

De Voorzitter,
A. VAN CAUWENBERGHE.

TEXTE ADOPTÉ
PAR LA COMMISSION.

ARTICLE 1er.

Le 5° de l'article 67 de la loi électorale communale est remplacé par la disposition suivante :

« 5° Les militaires en service actif à l'exception des officiers de réserve, rappelés sous les armes et les miliciens ».

ART. 2.

Les dispositions suivantes sont insérées à l'article 107 de la loi communale, avant le dernier alinéa :

« L'échevin qui en tant que milicien effectue son terme de service militaire actif est remplacé pendant cette période par un conseiller désigné par le conseil communal.

» En cas d'empêchement du conseiller communal dû au fait qu'il effectue son terme de service militaire actif, il est remplacé pendant cette période par le suppléant appartenant à la liste du titulaire qui se trouve sous les drapeaux, arrivant le premier dans l'ordre indiqué à l'article 58 de la loi électorale communale et après vérification de ses pouvoirs par le conseil communal.

» L'alinéa précédent ne s'applique toutefois qu'à partir de la première séance du conseil communal suivant celle de l'installation du milicien élu conseiller communal. »

TEKST AANGENOMEN
DOOR DE COMMISSIE.

ARTIKEL 1.

Het nr. 5° van artikel 67 van de gemeentekieswet wordt vervangen als volgt :

« 5° De militairen in actieve dienst, behalve de wederopgeroepen reserveofficieren en de dienstplichtigen ».

ART. 2.

In artikel 107 van de gemeentewet, vóór het laatste lid, een bepaling in te voegen, luidende :

« Een schepen die als dienstplichtige zijn actieve militaire dienstdienst vervult, wordt gedurende die periode vervangen door een raadslid aangewezen door de gemeenteraad.

» Is een gemeenteraadslid verhinderd wegens de vervulling van zijn actieve militaire dienstdienst, dan wordt hij gedurende die periode vervangen door de opvolger van zijn lijst die als eerste gerangschikt is overeenkomstig artikel 58 van de gemeentekieswet, na onderzoek van zijn geloofsbrieven door de gemeenteraad.

» Het voorgaande lid is evenwel slechts toepasselijk vanaf de eerste gemeenteraadsvergadering na die waarop de tot gemeenteraadslid verkozen dienstplichtige is geïnstalleerd. »